

Informes
en profunditat

69

La societat professional

Índex

01 Concepte

02 Aspectes a considerar

01. Concepte

La societat professional, com a persona jurídica, és una societat que, constituïda per qualsevol forma societària prevista per les lleis, presenta com a característica essencial que el seu objecte social consisteix, exclusivament, en l'exercici en comú d'una activitat professional, o de diverses, sempre que no siguin legalment incompatibles.

01. L'activitat professional s'entén com aquella per a la qual es requereix titulació universitària oficial, o bé una titulació professional per a l'exercici de la qual és necessari acreditar una titulació universitària oficial i la seva inscripció al col·legi professional corresponent.
02. Hi ha exercici en comú d'una activitat professional quan els actes propis d'aquesta siguin executats directament sota la denominació social i li siguin atribuïts a la societat els drets i les obligacions inherents a l'exercici de l'activitat professional com a titular de la relació jurídica establerta amb el client.

Són societats que presten en el tràfic serveis professionals, essencialment a través del treball desenvolupat per la major part dels seus socis.

Les societats que tinguin per objecte social l'exercici en comú d'una activitat professional s'han de constituir com a societats professionals en els termes de la Llei de societats professionals.

No es consideren societats professionals:

- **Simplex societats de mitjans,**
les que tenen per objecte compartir infraestructura i distribuir els seus costos, tant materials com personals, per facilitar el desenvolupament de l'activitat professional dels seus membres, aprofitant l'ús d'economies d'escala. Per exemple, les cooperatives de serveis que associïn professionals i els prestin serveis i subministraments amb la finalitat d'afavorir la seva activitat, econòmicament i tècnicament; però que no són pròpies de les societats professionals previstes a la Llei.
- **Societats de comunicació de guanys,**
que repartiran els beneficis o les pèrdues que es produeixin en l'exercici de les activitats professionals individualment prestades per cadascun dels seus socis.
- **Societats d'intermediació,**
que són canals de comunicació entre el client, amb qui mantenen la relació contractual, i el professional, persona física, que duu a terme el servei professional. Franquícies o xarxes de distribució.
- **Fórmules de col·laboració per "equips de professionals"**
sense personificació cap als clients o usuaris.
- **Agrupacions d'interès econòmic,**
que duen a terme una activitat no lucrativa, la qual cosa, d'una banda, no és pròpia de les societats professionals, i de l'altra, aquest tipus d'agrupacions tenen com a objecte exclusiu prestar una activitat auxiliar a la dels seus socis; qüestió que també s'allunya de les societats professionals, on l'exercici professional no és auxiliar de cap altre objecte social, sinó la seva mateixa activitat.

02. Aspectes a considerar

2.1. Denominació social

A continuació de la indicació de la forma social de què es tracti, per exemple, societat limitada, etc., cal afegir l'expressió "professional" o la seva abreviatura "P". D'aquesta manera, trobarem en el tràfic societats a les quals identificarem com a societats professionals, seguint les abreviatures del Reglament del Registre Mercantil, com ara:

- Societat de responsabilitat limitada professional: SRLP o SLP.
- Societat anònima professional o, abreujadament, SAP.
- etc.

Les societats civils professionals també s'han d'inscriure al Registre Mercantil.

2.2. Formes societàries

La normativa permet que les societats professionals es constitueixin sota qualsevol forma societària.

Les formes societàries que millor s'adapten a les societats professionals són les de tipus personalista: la societat civil, la societat col·lectiva i la societat comanditària simple.

La més utilitzada és:

- **La societat Civil Professional:** recollida al Codi Civil com un contracte que té per objecte l'exercici d'una professió. Els socis queden obligats respecte dels deutes de la societat, però no solidàriament.

Les societats professionals també es poden constituir sota societats de tipus capitalista: societat comanditària per accions, societat de responsabilitat limitada i societat anònima.

- Tant la **societat de responsabilitat limitada** com la **societat anònima** ofereixen l'atractiu que els socis veuen limitades les seves responsabilitats; no obstant això, s'adapten poc a una societat on els socis aporten principalment treball, i no capital, i on han de prevaler decisions esdevingudes de l'exercici professional i del codi deontològic, i no de la mera rendibilitat empresarial dels seus actius.

2.3. Domicili

La societat professional ha de fixar el seu domicili a Espanya. I s'ha d'inscriure:

- Al Registre Mercantil, i
- Al Registre de Societats Professionals del col·legi professional que correspongui al seu domicili.

2.4. Objecte social

Les societats professionals únicament poden tenir per objecte l'exercici en comú d'activitats professionals, i les poden dur a terme:

- O bé directament,
- O bé a través de la participació en altres societats professionals.

Una mateixa societat professional pot incorporar en el seu objecte social diferents activitats professionals, però no pot dur a terme activitats professionals al costat d'unes altres no professionals.

La normativa limita les societats professionals perquè només puguin desenvolupar activitats exclusivament professionals, per tal d'evitar conflictes d'interès davant la possibilitat que la societat desenvolupi altres activitats mercantils que posin en perill les exigències pròpies de caràcter deontològic i corporatiu que regeixen les diferents professions.

Tanmateix, les societats professionals sí que poden dur a terme activitats en interès de la comercialització dels seus serveis, com ara les d'assessorament, consulta, informació, etc.

Les societats professionals poden desenvolupar la seva activitat també de manera indirecta mitjançant la seva participació en altres societats professionals.

Com és comú en l'àmbit societari, els socis poden ser persones físiques o jurídiques. Els professionals poden ser persones físiques, o bé poden ser societats professionals (degudament inscrites en els seus respectius col·legis professionals) que participin en una altra societat professional.

2.5. Societats multidisciplinàries

Les societats professionals poden exercir diverses activitats professionals, sempre que el seu acompliment no s'hagi declarat incompatible per cap norma de rang legal.

Moltes societats professionals tenen com a objecte social l'exercici en comú de, per exemple, "les activitats professionals pròpies de l'arquitectura".

D'aquesta manera, habiliten la incorporació en aquesta societat de professionals que siguin arquitectes superiors, aparelladors, arquitectes tècnics, delineants, etc.

En aquests casos, la societat professional s'ha d'inscriure com a tal als registres de cadascun dels col·legis de les diferents professions que integren el seu objecte.

No obstant això, cal tenir en compte les incompatibilitats professionals. Han de ser també els col·legis professionals els que controlin el règim d'incompatibilitats en l'exercici de les professions titulades.

2.6. Contracte de societat professional

El contracte de societat professional s'ha de formalitzar en escriptura pública.

L'escriptura constitutiva ha de recollir els esments i complir els requisits establerts a la normativa que reguli la forma social adoptada i, en tot cas, ha d'expressar:

- La identificació dels socis, indicant si són socis professionals o no. El notari ha de supervisar que les tres quartes parts del capital i dels òrgans d'administració estiguin en mans de socis professionals.
- El col·legi professional al qual pertanyen els atorgants i el seu número de col·legiat, el qual s'acreditarà mitjançant un certificat col·legial.
- L'activitat o les activitats professionals que constitueixin l'objecte social, que en molts casos estaran descrites als estatuts de la societat que s'incorporen a l'escriptura.
- La identificació de les persones que s'encarreguin inicialment de l'administració i representació, indicant la condició de soci professional o no de cadascuna d'elles. El notari ha de verificar que les tres quartes parts dels seus membres siguin socis professionals.
- A més, al contracte social de les societats professionals s'han de recollir els supòsits que constitueixin causa de separació dels socis professionals, com també les causes d'exclusió per infracció greu dels seus deures envers la societat, els deontològics, o d'inhabilitació. En resposta a aquestes situacions, els estatuts han de tenir previst un sistema per al càlcul de la quota de liquidació que correspongui a les participacions del soci sortint.

A l'escriptura es poden afegir de manera voluntària altres pactes que acordin els socis, com el compliment de determinades normes de contingut ètic, secret professional, etc.

Atès aquest caràcter personalista en les societats professionals, qualsevol canvi de socis o d'administradors s'ha de fer constar en escriptura pública i inscriure's al Registre Mercantil.

En el cas de les societats civils professionals, si bé el Codi Civil preveu la possibilitat que es constitueixin en contracte privat (tret que s'aportin béns immobles o drets reals, cas en què requereixen escriptura pública), la Llei de societats professionals imposa a aquestes societats civils professionals que la seva constitució es formalitzi en escriptura pública davant notari.

Classes de socis

Són socis professionals:

01. Les persones físiques que reuneixin els requisits exigits per a l'exercici de l'activitat professional que constitueix l'objecte social i que l'exerceixin al si d'aquesta.
02. Les societats professionals degudament inscrites als respectius col·legis professionals que, constituïdes conformement al que disposa la Llei de societats professionals, participin en una altra societat professional.

L'activitat professional es refereix:

01. D'una banda, a les activitats per a les quals es requereixi una titulació universitària oficial, o bé una titulació professional per a l'exercici de la qual es requereixi també una titulació universitària oficial prèvia.
02. I de l'altra, a la inscripció del professional titulat al seu col·legi professional corresponent, pertinença que s'esdevé de manera obligatòria per a l'exercici de la seva professió.

La Llei de societats professionals és obligatòria també per als professionals col·legiats que no reuneixin la titulació universitària corresponent, ja que no els va ser requerida en el moment en què es van col·legiar.

No poden ser socis professionals:

01. Les persones en les quals concorre una causa d'incompatibilitat per a l'exercici de la professió o professions que constitueixin l'objecte social. Les causes d'incompatibilitat han d'estar determinades per la normativa pròpia als estatuts dels diferents col·legis professionals.
02. Les persones que es trobin inhabilitades per a aquest exercici en virtut d'una resolució judicial o corporativa.

Els col·legis professionals són els que han d'emetre un certificat que declari l'habilitació per a l'exercici de la professió de cadascun dels socis professionals, la qual s'ha d'adjuntar a l'escriptura de constitució de la societat professional.

Titularitat del capital social

Com a conseqüència directa del fet que les societats professionals es dediquen a l'exercici d'activitats professionals, la Llei determina que, com a mínim, la majoria del capital i dels drets de vot, o la majoria del patrimoni social i del nombre de socis en les societats no capitalistes, han de pertànyer a socis professionals.

D'aquesta manera, es garanteix un cert control dels socis professionals sobre la propietat de l'empresa, per afavorir la independència en l'exercici de la seva professió i el compliment de les normes deontològiques i d'ètica professional, en defensa dels interessos de clients i tercers, principalment per a les situacions de conflicte entre l'acompliment d'una professió i la rendibilitat econòmica del negoci professional.

Per a les societats de capital, generalment la majoria del capital coincideix amb la majoria dels drets de vot. No obstant això, aquesta proporció es pot alterar per l'emissió d'accions sense vot; en aquest cas, hauríem de verificar que la majoria dels drets de vot pertany a socis professionals.

Representació en els òrgans socials

Han de ser socis professionals com a mínim la meitat més un dels membres dels òrgans d'administració, si n'hi ha, de les societats professionals. Si l'òrgan d'administració és unipersonal, o si hi ha consellers delegats, aquestes funcions han de ser ocupades necessàriament per socis professionals. En tot cas, les decisions dels òrgans d'administració col·legiats requereixen el vot favorable de la majoria dels socis professionals, amb independència del nombre de membres assistents.

Els socis professionals únicament poden atorgar la seva representació a altres socis professionals per actuar en el si dels òrgans socials.

Aquests requisits s'han de complir al llarg de tota la vida de la societat professional, i constitueix causa de dissolució obligatòria el seu incompliment sobrevingut, tret que la situació es regularitzi en el termini màxim de sis mesos comptats des del moment en què es va produir l'incompliment.

Incompliment dels requisits de participació en el capital i en l'òrgan d'administració

El compliment dels requisits abans esmenats sobre la participació dels socis professionals en el capital i en els òrgans d'administració s'ha de complir no només en el moment fundacional, sinó també al llarg de la vida de la societat professional.

Si per causes sobrevingudes aquest percentatge no es compleix, els administradors han de proposar a la junta d'accionistes o de socis que es regularitzi aquesta situació, en el termini de sis mesos des que es va produir d'incompliment, per exemple:

- Reduint el capital de socis no professionals, amortitzant les seves accions o participacions.
- Ampliant el capital amb nous socis professionals, o reservant la subscripció preferent de títols exclusivament a socis professionals.

En defecte d'aquestes mesures, cal procedir a la dissolució obligatòria de la societat.

Socis no professionals

Per atendre necessitats financeres, la Llei de societats professionals permet l'entrada de socis no professionals a les societats professionals. No obstant això, aquesta inclusió és voluntària, és a dir, poden haver-hi societats professionals en les quals tots els seus socis són professionals i no haver-hi ni un sol soci no professional.

Cal tenir en compte que la societat durà a terme el seu objecte social a través dels socis professionals, i en tot cas a través de persones col·legiades al col·legi professional corresponent. En cas d'intrusisme, la societat professional pot ser sancionada en els termes establerts en el règim disciplinari que correspongui segons el seu ordenament professional.

El soci no professional podria realitzar una prestació accessòria de caràcter auxiliar a l'objecte de la societat (per exemple, un informàtic en una societat professional d'enginyeria), però ja no constituiria una aportació de capital, ni una aportació de treball, ja que són els socis professionals els que desenvolupen l'activitat de l'objecte social propi de la societat professional.

Quant als socis no professionals que puguin intervenir en la direcció d'una societat professional, es planteja el possible conflicte amb normes de caràcter deontològic, com són el secret professional i la independència en l'actuació del col·legiat. Per aquest motiu, seria convenient, pel que fa a això, fixar clàusules estatutàries per les quals els socis no professionals es comprometin al seguiment de la normativa deontològica del col·legi professional corresponent a la societat.

Intransmissibilitat de la condició de soci professional

Existeix una regla general: la condició de soci professional és intransmissible. Però aquesta intransmissibilitat es pot salvar:

- - Si es produeix el consentiment de tots els socis professionals.
- - O bé si es pot establir en el contracte social que la transmissió pugui ser autoritzada per la majoria d'aquests socis.

2.7. Règim de la Seguretat Social aplicable

Els professionals, persones físiques, que s'integren en una empresa que exerceix conjuntament una activitat professional, en funció de la forma en què s'hagin de prestar els serveis professionals, poden fer-ho com a empleats contractats per compte d'altri per la societat professional, o com a socis d'aquesta.

01. Si són contractats per compte d'altri, s'integraran al règim general de la Seguretat Social.
02. I si són socis, han de:
 - 02.1. Sol·licitar l'afiliació al règim especial de treballadors autònoms.
 - 02.2. O bé optar per incorporar-se a la mutualitat de previsió social que pugui tenir establerta el corresponent col·legi professional.

2.8. Responsabilitat patrimonial

Pel que fa als deutes socials en general, la societat respon amb tot el seu patrimoni i els socis ho han de fer de conformitat amb les regles de la forma social adoptada. Si és de responsabilitat limitada, per exemple, només responen fins al valor d'allò que s'ha aportat en l'adquisició de les seves participacions.

Responsabilitat per l'exercici de l'activitat professional

Si la responsabilitat sorgeix pel mateix exercici de l'activitat professional, responen solidàriament la societat i els professionals, socis o no, que hagin actuat, i se'ls apliquen les regles de la responsabilitat contractual o extracontractual que escaiguin. Els professionals responen no per la seva condició de socis, sinó per la seva condició de professionals i per la responsabilitat concreta de la seva actuació.

Si s'ha contractat amb un client la prestació de serveis professionals, la responsabilitat es configura des del règim contractual. Si s'ha produït un dany a un tercer per l'exercici de l'activitat professional, sorgeix la responsabilitat extracontractual.

La societat professional respon solidàriament juntament amb els professionals que la formen, és a dir, és considerada com a professional i, per tant, susceptible d'imputació de responsabilitats per una actuació professional. La garantia, doncs, dels clients es veu doblement reforçada.

De la mateixa manera que els professionals adscrits a un determinat col·legi professional tenen una assegurança que cobreix responsabilitats en l'exercici de la seva activitat, la Llei obliga les societats professionals a contractar una assegurança que cobreixi la seva responsabilitat en aquest ordre.

2.9. Inscripció registral

Registre Mercantil

L'escriptura pública de constitució s'ha d'inscriure al Registre Mercantil, fins i tot tractant-se de societats civils professionals. Amb la inscripció, la societat professional adquireix la seva personalitat jurídica.

Constitució i estatuts d'una societat civil professional. Societats professionals

A la inscripció s'han de fer constar els esments exigits, si n'hi ha, per la normativa vigent per a la inscripció de la forma societària de què es tracti, els esments exigits per a l'escriptura constitutiva a la Llei de societats professionals i, almenys, les dades següents:

- Denominació o raó social i domicili de la societat.
- Data i ressenya identificativa de l'escriptura pública de constitució, notari autoritzant i durada de la societat si s'ha constituït per un temps determinat.

- L'activitat o les activitats professionals que constitueixin l'objecte social.
- Identificació dels socis professionals i no professionals i, en relació amb aquells, el nombre de col·legiat i el col·legi professional de pertinença.
- Identificació de les persones que s'encarreguin de l'administració i representació, indicant la condició de soci professional o no de cadascuna d'elles.

Qualsevol canvi de socis i administradors, així com qualsevol modificació del contracte social, han de constar en escriptura pública i han de ser igualment objecte d'inscripció al Registre Mercantil.

Registre de Societats Professionals

La societat s'ha d'inscriure igualment al Registre de Societats Professionals del col·legi professional que correspongui al seu domicili, a l'efecte de la seva incorporació a aquest i que aquest pugui exercir sobre aquella les competències que li atorga l'ordenament jurídic sobre els professionals col·legiats.

La inscripció ha de contenir les dades assenyalades anteriorment per a la inscripció al Registre Mercantil.

Qualsevol canvi de socis i administradors i qualsevol modificació del contracte social han de ser igualment objecte d'inscripció al Registre de Societats Professionals.

En els casos en què s'exerceixin diverses activitats, la societat professional s'ha d'inscriure com a tal als registres de cadascun dels col·legis de les diferents professions que integren el seu objecte.

El registrador mercantil ha de comunicar d'ofici al Registre de Societats Professionals la pràctica de les inscripcions, per tal que es faci constar al col·legi l'existència d'aquesta societat i que es procedeixi a recollir les esmentades dades al Registre Professional.

Les societats d'auditoria tenen una col·legiació única al Registre Oficial d'Auditors de Comptes.

© Barcelona Activa SAU SPM, 1998-2011 - Darrera actualització: 28/02/2011

Tot i que s'ha extremat en tot el possible la cura a assegurar l'exactitud i fidelitat d'aquesta informació i de les dades contingudes, Barcelona Activa SAU SPM no pot acceptar cap responsabilitat legal per les conseqüències que es puguin derivar d'accions empreses com resultat de les conclusions que es puguin extreure d'aquest informe.